

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม การเมือง ชุมชน ครอบครัว สภาพแวดล้อม เป็นปัญหาสำคัญที่ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตคนไทย ทำให้สภาพความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป กระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติทำให้ค่านิยม ความเชื่อของคนไทย และสังคมไทยเบี่ยงเบนออกจากเอกลักษณ์ วัฒนธรรมที่ดีงาม และคุณค่าชีวิต แบบไทยเดิมมาติดกับกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเกิดปัญหาสังคมซึ่งได้ทวีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น

เพื่อเป็นการปรับตัวรับสภาพปัญหาต่าง ๆ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 1 – 2) ได้กำหนด ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข (มาตรา 23) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้โดยผ่านระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจาก ส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกและในเชิงลบ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด

ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียน ให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม ดังนั้นการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนบ้านปางสนุก เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 เปิดการเรียนการสอน 2 ระดับ คือระดับก่อนประถมศึกษา 2 ปี และระดับประถมศึกษา 6 ปี ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – 3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6) มีห้องเรียนทั้งหมด 43 ห้องเรียน นักเรียน 1,666 คน ครูจำนวน 79 คน ครูจ้างสอน 1 คน

ผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านปางสนุก มีหน้าที่ทำการสอนและเป็นกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านปางสนุก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยศึกษาปัญหาและอุปสรรค 3 ด้าน คือ ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินกิจกรรม และความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคใน ด้านใด ประเด็นใด มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านปางสนุก จังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษานี้ เป็นครูโรงเรียนบ้านปางสนุก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 80 คน ซึ่งผู้ศึกษาจะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ อนุมานจากสภาพความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครู หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา คณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการประสานงาน ของโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีส่วนร่วม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเข้าใจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมและปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านปงสนุก ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ